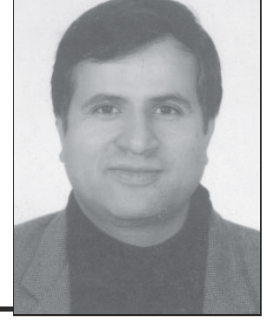

नेपाल टेलिकमको विकासमा दूरसञ्चार तालिम केन्द्रको महत्त्व

नारायणप्रसाद काफ्ले
प्रशिक्षक
दूरसञ्चार तालिम केन्द्र

“Motorola Calculates that \$1.00 spent on training there is a \$30.00 (Productivity) gain within 3 years.” – Ronald Hankoff. को कथनलाई पूर्णतया अनुशरण गरिरहेका विभिन्न विकसित मुलुकका कम्पनीहरूले भैं नेपाल टेलिकमले पनि हरेक कर्मचारीहरूलाई तालिम दिएमा नेपाल टेलिकमको समेत समग्र रूपमा Productivity बढ्नेछ भन्ने हेतुले वि.सं.२०३३ मा ITU को प्रयासमा स्थापना भएको दूरसञ्चार तालिम केन्द्रले प्रत्येक वर्ष आफ्नो कम्पनीका कर्मचारीहरूलाई विभिन्न किसिमका प्राविधिक तथा अप्राविधिक तालिम दिइरहेको छ ।

तालिम प्रक्रियाबाट विशेषतः प्रत्येक व्यक्तिको KAST अथवा Knowledge, Attitude, Skill and Talent मा सकारात्मकरूपले परिवर्तन आउँछ र फलत उक्त व्यक्तिको जुन क्षेत्रमा Involvement हुन्छ, सो क्षेत्रलाई पनि उसले विकास गर्छ, तत्स्वरूप तालिम केन्द्रले पनि हरेक कर्मचारीलाई आफ्नो योजनाअनुरूप घटीमा एक आ.व. मा एक मानव हप्ताको तालिम पाउनुपर्दछ भन्ने मान्यता राखी विगतका वर्षभन्दा भिन्नरूपले तालिम सञ्चालन गरिरहेको छ । हालको परिप्रेक्ष्यमा Quantitative Service भन्दा Qualitative Service को खाँचो महसुस हामी सबैबाट भइरहेको अवस्थामा Quantity of Service को हकमा नेपालका विभिन्न Telecom Operator हरूले सञ्चार सेवा पुऱ्याइरहेको स्थितिमा हाम्रो कम्पनीले नै बढी ग्राहकलाई सेवा दिइरहेको कुरा हामी सधैं MIS Report बाट जानकारी प्राप्त गरेकै हुन्छौं, तथापि Quality को कुरा गर्दा नेपाल टेलिकम विग्रने स्थितिमा पुगेको भन्ने यदाकदा हामी ग्राहकबाट सुनी नै रहेका हुन्छौं । Quality Maintain गर्न हामीले अवश्य पनि तालिमको सहारा लिनु पर्ने हुन्छ । किनकि अहिले दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास क्रम हेर्ने हो भने ब्रिटिस टेलिकम तारसहित टेलिफोनलाई

विस्थापित गर्ने स्थितिमा पुगिसकेको र जापानमा Fibre To The Home (FTTH) को स्थिति आइसकेको छ । त्यस्तै हालका विभिन्न ADSL, NGN, IMS आदि जस्ता Telecom Technology हरू हामी भित्र्याउने स्थितिमा छौं, जसका लागि Quality Maintain नगरे उक्त सेवा दिन अक्षम हुनेछौं । तथसर्थ तालिम केन्द्रबाट दिइने हरेक Technical Training मा Project Implement को कुरा मात्र नभएर Service Running को समयसम्मलाई ध्यानमा राखी तालिम दिइने गरिएको छ । त्यस्तै Customer Care क्षेत्र पनि उत्तिकै ग्राहकवर्गलाई Motivate गर्ने क्षेत्र हुनाले Customer Care तथा Marketing का तालिमहरू पनि संख्यात्मक हिसाबमा वृद्धि गर्दै लगिरहेको कुरा उल्लेख गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिम केन्द्रले समयसापेक्ष नेपाल टेलिकममा देखिएका प्राविधिक, अप्राविधिक कार्य वृद्धि वा सँगसँगै शुरुका Monopoly स्थितिबाट UTL, Spice Nepal , STM जस्ता Telecom Operators हाम्रा सामु चुनौतीपूर्ण उपस्थित भएको हुनाले तुलनात्मक हिसाबमा सबै क्षेत्रको व्यवस्थापनलाई चुस्त र फूर्तिलो पार्नको लागि अझ गतिशील Optimistic प्रयास गर्नुपर्ने हुन्छ । तालिम केन्द्रले आवश्यकताअनुसारका प्राविधिक तथा व्यवस्थापनको तालिम सञ्चालन मात्र नगरी विभिन्न गोष्ठी, सेमिनार अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू पनि कम्पनीको विकासको हेतुका लागि गरिरहेको छ । तालिमका प्रकार र संख्याको गणना गर्न वास्तविक Field सँग सरोकार गर्ने कार्यालय, जुन पूर्व मेचिदेखि पश्चिम महाकालीसम्म र काठमाडौं उपत्यकाका विभिन्न निर्देशनालय, विभाग तथा कार्यालयहरूबाट प्राप्त Feedback तथा छलफलअनुरूप निर्धारण गर्ने गरिएको हुन्छ, जुन प्रक्रिया वास्तविक तालिमको लागि नभई नहुने माध्यम हो ।

Feedback तथा छलफललाई आधार मानी गत आ.व. ०६३६४ मा ७५ वटा विभिन्न क्षेत्रका तालिम १३६० मानव हप्ताको देशको संक्रमणकालीन परिस्थितिमा पनि तालिम केन्द्रले Conduct गरेको कुरा उल्लेखनीय छ । त्यस्तै यस आ.व. ०६४६५ को पौषसम्म विभिन्न Management, Access Network, Switching, Transmission तथा Computer सम्बन्धी ६८ वटा तालिम सञ्चालन गरिसकिएको छ । कुनै पनि संस्थालाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डअनुरूप सञ्चालन गर्न Training ले विशिष्ट भूमिका खेल्नुका साथै उक्त संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च राख्न मद्दत गर्छ भन्ने गहन सोच नेपाल टेलिकमले राखेको छ । सोही कथनलाई अनुशरण गर्दै व्यवस्थापन Level लाई Motivation गर्न तथा Official र घरायसी कार्य क्षेत्रमा फाइदा होस् भन्ने हेतुले "Seven Habits of Highly Effective People" Training Conduct गरिएको कुरा उल्लेख गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिम केन्द्रलाई Centre of Excellence बनाउनका लागि भौतिक संरचनाको पनि यथेष्ट विकास हुनु उत्तिकै जरुरी परेको हुनाले र साथसाथै यस तालिम केन्द्रले गत आ.व. ०६३६४ भन्दा भिन्नै रुपमा कार्यशैली अपनाउन थालेको व्यहोरा निम्न कार्यहरुबाट प्रस्ट्याउन आवश्यक देखिन्छ ।

१. होस्टेल तथा Canteen को राम्रो व्यवस्था गर्नको लागि Hostel तथा Canteen दुवै एकै सञ्चालक पारेमा प्रभावकारी रुपमा चल्ने हुनाले Tender गरिएको । कुनै पनि प्रशिक्षार्थी जुन तालिममा आए पनि Hostel को आवश्यकता भए Booking गर्ने व्यवस्था गरिएको छ, जसबाट कुनै प्रशिक्षार्थी एक्कीस आउँदा कोठा नपाउने कठिन भोग्नु नपर्ने हुन्छ ।
२. हरेक Training लाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक तालिममा Test or Exam को व्यवस्था गरिएको छ । जुन वास्तवमा कुनै पनि प्रशिक्षार्थीलाई Motivate गर्ने एउटा तरिका पनि भएको छ ।
३. नेपाल टेलिकमको कर्मचारी संख्या ६ हजारभन्दा बढी भएको हुनाले हालको तालिम केन्द्रको Infrastructure अनुरूप बढीभन्दा बढीलाई तालिममा समावेश गर्न केन्द्रीकृत तालिमबाट साध्य नहुनाले क्षेत्रगत पनि तालिम सञ्चालन गरिसकिएको छ । सोलाई निरन्तरता दिनको लागि हरेक क्षे.नि.अन्तर्गत Training Section को आवश्यकता देखिएको छ ।
४. सिक्ने, सिकाउने तरिका भनेको तालिमको उच्च कोटिको तरिका हो, तथापि सरलीकरण र वैज्ञानिक शिक्षा पद्धतिबाट

अछुतो हुन नपाउने हुनाले हरेक कक्षाकोठामा Multimedia को व्यवस्था गरिएको, साथै तालिम लैँदा प्रशिक्षार्थीहरुलाई Comfort महसुस होस् भन्नाखातिर हरेक कक्षा कोठामा Air-Conditioned गरिएको ।

५. ADSL Technology बाट Internet सेवा तालिम केन्द्रका सबै Wing हरुमा प्रदान गरिएको भए पनि Wireless Access बाट Wi-Fi Technology बाट सेवा दिने व्यवस्था पनि भएको ।
६. Feedback तथा छलफलबाट प्राप्त तालिमहरुलाई विस्तृत अध्ययन गरी के-कस्तो Topics हरु राख्ने, Entry level कून-कून राख्ने भन्ने निर्धारण गर्न नेपाल टेलिकम प्रबन्ध निर्देशकबाट नै एउटा Training Design and Development Committee को गठन गरिएको र यसबाट हरेक तालिमपश्चात् प्राप्त Feedback लाई मध्यनजर गरी आउँदो तालिमलाई अभ्र प्रभावकारी बनाउन के-कस्ता विधि अपनाउनुपर्ने निर्धारण गरी तालिम सञ्चालन गरिएको हुन्छ । जुन हाल प्रभावकारी भएको तथ्य उल्लेखयोग्य छ ।
७. एउटै पदमा धेरै वर्ष कार्य गरिसकेकालाई Refresher Course फेरि दिने व्यवस्था गरिएको छ । यसबाट उक्त कर्मचारी हालको Telecom Technology र कम्पनीको व्यवस्थापन तथा उद्देश्यबारे परिचित हुन्छ ।
८. करिब ६५०० कर्मचारीहरुलाई वर्षमा एकचोटि तालिम दिने भन्ने हेतुले कुनै पनि व्यक्ति दोहोरिने स्थिति नहोस् भन्नको लागि Full fledge Data base management software बनाउन लागिएको छ ।
९. हालको प्रशिक्षार्थी छनोट प्रक्रिया Nomination Form भरी पठाएपछि Selection Process गर्ने भएकोमा सोलाई पनि निरन्तरता दिने र On line nomination form registration गर्न पाउने व्यवस्था गरिएको छ ।
१०. विश्वव्यापीकरण सूचना प्रविधिको अग्रस्थानमा हाल Wire- less Technology भएको हुनाले तारसँग तुलना गर्दा, Wireless प्रविधि विकास गरेमा Financial देखि लिएर विभिन्न कारण निरूपण गर्न सक्ने हुनाले हाल GSM and CDMA को Simulation training गर्नको लागि BTSs को Installation तालिम केन्द्रमै गरिएको छ ।
११. Transmission Medium को अथाह शक्ति बोकेको Optical Fiber सम्बन्धी पनि तालिम आवश्यक पर्ने भएको